

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

ИВАНОВ И ДИМИТРОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
(Жалба бр. 46881/06)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

21 октомври 2010

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: *Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.*

Во случајот на Иванов и Димитров против Република Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел) , заседавајќи во совет составен од:

Peer Lorenzen, *претседател*,
Renate Jaeger,
Rait Maruste,
Isabelle Berro-Lefèvre,
Zdravka Kalaydjieva,
Мирјана Лазарова Трајковска,
Ganna Yudkivska, *судии*,
и Claudia Westerdiek, *секретар на судот*,

Расправајќи на затворена седница на 28 септември 2010 година,

Ја донесе следната пресуда, усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Предметот е започнат со жалба (бр. 46881/06) против Република Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата“) од страна на двајца македонски државјани, г-дин Васко Иванов (“првиот жалител“) и г-дин Лазо Димитров (“вториот жалител“), на 6 ноември 2006 година. Подоцна на 12 јануари 2007 година, вториот жалител го информираше Судот дека има желба да ја повлече жалбата.

2. Жалителите беа застапувани од г-дин Н. Радовиќ и г-дин В. Жежев, адвокати од Штип. Македонската Влада (“Владата“) беше застапувана од нејзиниот Агент, г-ѓа Радица Лазареска Геровска.

3. Жалителите тврдеа, особено, дека Апелациониот суд Штип во нивниот предмет одлучил спротивно на неговата веќе востановена судска пракса и дека предметната постапка била прекумерно долга.

4. На 2 февруари 2009 година, Претседателот на петтиот оддел одлучи да ја извести Владата за жалбените наводи во поглед на првиот жалител. Исто така одлучи да ја испитува основаноста на жалбата едновременно со нејзината допуштеност (член 29).

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА ПРЕДМЕТОТ

5. Жалителите се родени во 1960 и 1962 година и живеат, едниот во Карбинци, другиот во Штип.

6. Тие работеле како чувари во детско одморалиште во сопственост на Министерството за труд и социјална политика (“работодавачот”).

7. На 2 април 2001 година, жалителите поднеле тужба против работодавачот, барајќи исплата на следните надоместоци од работен однос, и тоа: надоместок за прекувремена работа, надоместок за ноќна работа и надоместок за одвоен живот. Тие исто така барале надомест поради неискористен годишен одмор за 2000 година (“барање за надомест”).

8. На 20 ноември 2001 година, Основниот суд Штип (“првостепениот суд”) одредил вешто лице по предметот, кој подоцна, со допис од 12 декември 2001 година, барал да биде изземен од предметот. На 6 февруари 2002 година било определено друго вешто лице. Тој го изготвил вештачењето на 6 април 2002 година, кое било дополнувано во три наврати, односно на 24 октомври 2003, на 25 ноември 2003 и на 9 јануари 2004 година.

9. Расправите закажани за 26 јуни 2002, 18 декември 2002, 12 и 27 февруари 2003 и 25 ноември 2003 година биле одложувани заради отсуство на работодавачот, застапуван од јавниот правобранител. На 30 јануари 2004 година првостепениот суд ги усвоил тужбените барања на жалителите. Одлуката била укината од Апелациониот суд Штип на 1 септември 2004 година. Странките не доставија копија од оваа одлука.

10. На расправата од 17 ноември 2004 година, жалителите ги дополните нивните тужбени барања. На овој датум од работодавачот било побарано да достави документација за надоместоците кои ги побарувале жалителите, што тој го направил на 6 јули 2005 година. На 24 октомври и 16 ноември 2005 година, вештото лице го поднело дополнителниот вешт наод во поглед на дополнението на тужбените барања на жалителите.

11. На 3 февруари 2006 година, првостепениот суд одлучил делумно во корист на жалителите и одредил исплата на надоместоците од работниот однос. Својата одлука ја базирал, *inter alia*, на вештиот наод, Правилникот за плата и надоместоци на плата на работодавецот (“Правилникот”), и судската одлука по

предметот П.бр.1262/97 (види параграф 16 поддолу). Било утврдено дека, жалителите имале живеалиштето кое е 40 км одалечено од нивното место на работа, дека тие ги извршувале нивните работни обврски по една недела без прекини, и дека, во тој период биле одвоени од нивните семејства. Работодавачот немал утврдено посебни правила во поглед на исплатата на надоместоците на овој тип на вработени. Платата на жалителите била засметувана како да работеле полно работно време наспроти фактот дека тие фактички работеле со помал фонд на работни часови. Кусокот на часови од редовното работно време било компензирано со ноќната работа, за која работодавачот не исплаќал било каков надоместок на жалителите. Судот не им доделил на жалителите надоместок за ноќна работа, туку зголемување на платата за 35%, согласно Правилникот. Од друга страна, судот им доделил на жалителите надоместок за прекувремена работа и за одвоен живот, зголемување определено согласно Правилникот. Судот го одбил барањето за надомест на штета на жалителите.

12 На 15 март 2006 година работодавачот поднел жалба. На 13 април 2006 година, Апелациониот суд Штип ја усвоил жалбата и ја укинал пониската судска одлука во поглед на барањата за надоместоците. Ја потврдил фактичката состојба, но нашол дека материјалното право било погрешно применето. Сметал дека, жалителите немале право да примат надоместоци бидејќи тие веќе примале иста плата како да работеле со полно работно време, иако, фактички тие имале помал фонд на работни часови. Повикувајќи се на Уредбата за начинот на определување на висината на определени материјални трошоци и други примања на работниците во органите на управата ("Уредбата"), судот бил на став дека, жалителите немале право на надоместок за одвоен живот заради фактот што нивното живеалиште било во соседство на седиштето на работодавачот.

13. Одлуката им била доставена на жалителите на 8 мај 2006 година.

14. На 4 јули 2006 година, жалителите поднеле предлог за покренување на барање за заштита на законитоста до јавниот обвинител во кој се жалеле дека, материјалниот закон бил погрешно применет. Тие едновременно спореле дека, судовите, вклучувајќи го Апелациониот суд Штип, веќе имале усвоено исти тужбени барања во други предмети поднесени од нив. Според жалителите, јавниот обвинител го отфрлил нивниот предлог.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО И ПРАКСА

15. Членот 400 од Законот за парничната постапка утврдува дека, предмет може да биде повторен пред домашните судови, доколку Европскиот суд за човекови права донел правосилна пресуда со која утврдил повреда на Конвенцијата и нејзините Протоколи, ратификувани од страна на тужената држава.

16. Помеѓу јули 1999 и септември 2001 година, првостепениот суд и второстепениот суд во Штип донеле четири пресуди со кои одлучиле во корист на жалителите и г-дин Г.П (чувар во истото детско одморалиште), доделувајќи им ги истите надоместоци од работен однос, вклучувајќи зголемувањето на платата, како и за барањата на жалителите во конкретниот предмет (Гж.бр.1746/2000, Гж.бр.993/2001, Гж.бр.1269/97 и П.бр.1262/1997). Во тие предмети, судовите утврдиле дека, барателите ги извршувале нивните работни задачи непрекинато една недела; дека, во тој период биле одвоени од нивните семејства; дека примиле плата исто како да работеле полно работно време; и дека, работодавачот немал утврдено посебни правила во поглед на исплатата на надоместоците кои произлегуваат од работниот однос како чувари. Во своите одлуки, судовите се повикувале, *inter alia*, на Правилникот и на Уредбата. Во поглед на Уредбата, Апелациониот суд Штип утврдил дека, во мај 2000 година, Уставниот суд ја огласил за неуставна и од тој датум било потребно засегнатите прашања да бидат регулирани единствено со закон (У.бр.29/2000 од 17 мај 2000 година). Апелациониот суд утврдил дека, Уредбата била неприменлива во предметот на жалителите (Гж.бр.1746/2000).

ПРАВО

I. ВТОРИОТ ЖАЛИТЕЛ

17. Судот забележува дека, со допис од 12 јануари 2007 година, вториот жалител изрази желба да ја повлече својата жалба. Заради тоа, Судот смета дека, согласно членот 37 став 1 (а) од Конвенцијата, вториот жалител нема намера да продолжи да ја води постапката пред Судот. Понатаму, врз основа на членот 37 став 1 *in fine*, Судот утврди дека, нема посебни околности во поглед на човековите права дефинирани во Конвенцијата и нејзините Протоколи, кои наложуваат продолжување на испитување на неговиот предмет. Со оглед

на претходното, како соодветно се смета да се продолжи со жалбата единствено во поглед на првиот жалител (види *Oršuš and Others против Хрватска*, бр. 15766/03, точка 33, од 17 јули 2008 година).

II. НАВОДИ ЗА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

18. Првиот жалител се жалеше согласно членот 6 од Конвенцијата дека должината на постапката била прекумерна. Тој дополнително се жалеше на недостаток на непристрасност откако судовите го одбиле неговото барање, наспроти фактот дека, идентични барања веќе биле прифатени во претходни предмети. Судот смета дека, овој жалбен навод во суштина, се однесува на наводи за непостојаност на домашната судска пракса и според тоа треба да биде испитан. Членот 6 став 1 од Конвенцијата, како соодветен, предвидува по следното:

“Во определувањето на своите права и обврски секој има право на правично судење во разумен рок пред независен и непристрасен суд основан со закон“

A. Допуштеност

19. Владата не достави приговор во поглед на допуштеноста на жалбата.

20. Судот забележува дека жалбата по однос на првиот жалител, не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 од Конвенцијата. Воедно смета дека, не е недопуштена по било која друга основа. Заради тоа мора да биде огласена за допуштена.

B. Основаност

1. Жалбен навод за должината на постапката

21. Владата се произнесе дека, во предметот постоеле сложени околности, вклучувајќи го бројот на вештачења и обемот на материјални докази. Тие понатму спореа тврдеа дека, првиот жалител придонел за должината на постапката, допонувајќи го неговото првично тужбено барање. Тие тврдеа дека, земено целина постапката не била прекумерна и дека нема значителни оддолжувања кои би им се препишале на домашните судови.

22. Првиот жалител остана на своите жалбени наводи дека предметната постапка била прекумерно долга.

23. Судот забележува дека, постапката започнала на 2 април 2001 година кога жалителите ја поднеле тужбата пред првостепениот суд. Постапката завршила на 8 мај 2006 година кога одлуката на Апелациониот суд од 15 март 2006 година, била доставена до нив. Времето изминато во последователната постапка пред јавниот обвинител неможе да биде земено во предвид, бидејќи жалителите немале потреба од искористување на овој правен лек според причините објаснети во случајот на *Димитровска* (види *Димитровска против Република Македонија* (одл.), број. 21466/03, од 30 септември 2008 година). Релевантниот период според тоа траел повеќе од пет години и еден месец во две судски инстанци.

24. Судот потсетува дека должината на постапката мора да биде проценета во светло на околностите на предметот и во врска со следните критериуми: сложеност на предметот и однесувањето на жалителите и домашните власти (види *Frydlender против Франција* [GC], бр. 30979/96, точка 43, ECHR 2000-VII).

25. Судот смета дека, предметот не бил правно сложен според веќе утврдената судска пракса од истите судови (види точка 16 погоре). Одредена фактичка сложеност настанала заради потребата да се утврди износот во тужбеното барање на првиот жалител, но тоа неможе само по себе да ја оправда должината на постапката.

26. Судот исто така забележа дека, не постојат оддолжувања кои би му се препишале на првиот жалител. Дополнувањето на неговото тужбено барање многу не придонело за должината на постапката.

27. Од друга страна, Судот смета дека, имало бројни оддолжувања кои би и се препишале на државата. Во овој правец, утврди дека, првостепениот суд не бил во можност да обезбеди присуство на работодавачот, на државен орган, помеѓу 26 јуни 2002 и 30 јануари 2004 година (види точка 9 погоре). Во дополнение, изминале дополнителни 8 месеци за работодавецот да постапи со наредбата на судот за достава на дополнителна документација (види став 10 понапред). Дотолку повеќе што времето потребно за вештаците да ги изготват своите вешти наоди, може да и се припише единствено на државата (види *Стојанов против Република Македонија*, бр. 34215/02, точка 60, од 31 Мај 2007 година). Во поглед на пртходно споменатото, Судот смета дека, должината на постапката неможе да биде оценета како разумна.

28. Според тоа, постои повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во поглед на должината на постапката.

2. Наводната непостојаност на домашната судска пракса

29. Владата призна дека Апелациониот суд Штип отстапил од својата веќе востановена судска пракса, но смета дека, тој суд за тоа обезбедил доволно причини за својата одлука. Отстапувањето се должело на фактот дека провостепениот суд погрешно ги утврдил фактите и го применил правото во сите претходни предмети и дека во претходните предмети кои се однесувале на исти факти и право, судот пропуштил да ги земе предвид, 1) отсуството на посебните правила на работодавецот за исплата на надоместоци од работен однос; 2) фактот дека, провиот жалител примал плата исто како да работел со полно работно време и 3) Уредбата. На крајот, тие доставија судска пракса која се развивала согласно околностите на секој предмет посебно.

30. Првиот жалител ги оспори овие тврдења на Владата.

31. Судот забележува дека, конкретниот предмет го прикажува развојот на домашната судска пракса во поглед на тоа, дали првиот жалител имал право да прими надоместоци од работен однос специфицирани во став 7 понапред. Во врска со ова, Судот смета дека, првичната судска пракса за предметното правно прашање била во прилог на првиот жалител (види точка 16 погоре). Во конкретниот предмет, првостепениот суд истот така ја применил оваа судска пракса, повикувајќи се на претходните судски одлуки (види став 11 понапред). Апелациониот суд е тој кој што отстапил, како што признава Владата, од претходна судска пракса востановена неколку години пред тоа за исти тужбени барања поднесени од жалителите и г-дин Г.П. (види точка 16 понапред). Во отсуство на било какви докази за спротивното, се чини дека пред домашните судови не постоеле други слични предмети освен конкретниот предмет (види, *a contrario*, *Атанасовски против Република Македонија*, бр. 36815/03, точки 20 и 37, од 14 January 2010 година).

32. Во вакви околности, Судот не смета дека ваквиот развојот на судската пракса, која се појавила неколку години подоцна и само во оваа една судска инстанца, создала состојба на судска несигурност, која можела да го лиши жалителот од правично судење. Во врска со ова, Судот потсетува дека, барањето за судска сигурност и заштита на легитимните очекувања, не го подразбира правото на веќе востановена судска пракса (види *Unédic против Франција*, бр. 20153/04, точка 74, од 18 December

2008 година). Во врска тоа, дали Апелациониот суд имал погрешен пристап, Судот потсетува дека има ограничена улога во поглед на толкувањето и примената на домашното право, кое првенствено е во надлежност на домашните судови (види, *mutatis mutandis*, *García Ruiz против Шпанија* [GC], бр. 30544/96, точка 28, ECHR 1999-I). Во отсуство на експлицитни жалбени наводи од страна на првиот жалител, Судот нема потреба да цени дали одлуката на Апелациониот суд содржела доволно образложени причини (види, *a contrario*, *Атанасовски*, цитирана погоре).

33. Следи дека, овој дел од жалбата е очигледно неоснован и мора да биде отфрлен согласно членот 35 ставови 3 и 4 од Конвенцијата

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

34. Членот 41 од Конвенцијата предвидува по следното:

“Ако Судот нашол дека има повреда на Конвенцијата или Протоколите, и ако внатрешното право на засегнатата Висока Договорна Страна дозволува само делумна отштета, Судот, доколку е потребно, ќе додели правична отштета на оштетената страна.“

A. Штета

35. Првиот жалител бараше 16,250 Евра на име материјална штета, што го преставува основниот износ, зголемен за камата, на бараниот износ на надомест од неговиот работодавач, како и 8,200 Евра на име нематеријална штета за претпениот стрес од наводната повреда на Конвенцијата.

36. Владата ги оспори овие барања, тврдејќи дека, не постоела причинско последична врска помеѓу наводната повреда и бараната оштета. Во дополнение, тие спореа дека, утврдената повреда сама по себе ќе претставува доволен правичен надомест за првиот жалител, којна тоја начин ќе има можност преку барање за повторување на постапката врз основа на пресудата на Судот да бара нова одлука во негова корист (види став 15 понапред).

37. Судот не утврдува било каква причинска врска помеѓу утврдената повреда и бараната материјална штета; заради тоа го отфрла ова барање. Смета дека, сепак, нематеријалната штета нема да биде соодветно надоместена со самото утврдување на повредата. Следствено, владеејќи се на еднаква основа, му доделува на жалителот 1,600 Евра на име

нематеријална оштета, зголемени за било какви давачки кои би можело да се засметаат.

В. Трошоци

38. Првиот жалител исто така бараше 4,000 Евра за трошоци и надоместоци направени пред Судот и домашните судови. Во поткрепа на ова барање достави и трошковник за направени трошоци.

39. Владата го оспори ова барање како прекумерно и неосновано. Тие понатаму спореа дека, домашните трошоци надоместоци би можеле да се повратат пред домашните судови, доколку постапката биде повторена врз основа на член 400 од Законот за парничната постапка.

40. Согласно судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците и надоместоците единствено доколку за истите се докаже дека истите биле направени и биле неопходни, и дека биле разумни по обем (види *Editions Plon против Франција*, бр. 58148/00, точка 64, ECHR 2004-IV). Во конкретниот предмет, разгледувајќи ги доставените материјали и претходно споменатите критериуми, Судот утврди дека, бараната сума од првиот жалител во поглед на трошоците во постапката пред Судот е прекумерна и делумно основана, и по тој основ му доделува 250 Евра, зголемени за било какви давачки кои би можело да се засметаат.

41. Во врска со барањето на првиот жалител за надомест на трошоците направени во домашната постапка, Судот потсетува дека, трошоците во постапката се надоместуваат единствено доколку тие се направени и се однесуваат на утврдена повреда (види *Ernestina Zullo против Италија* [GC], бр. 64897/01, точка 153, од 29 март 2006 година; *Belvedere Alberghiera S.r.l. против Италија* (правичен надомест), бр. 31524/96, точка 45, од 30 October 2003 година; и *Van de Hurk против Холандија*, точка 66, од 19 април 1994 година, Серија А бр. 288). Бидејќи таквите трошоци не биле направени заради превенција или надомест од наводните повреди на Конвенцијата во рамките на домашниот правен поредок, Судот не му досудува износ по овој основ (види *Milošević v. Republica Macedonia*, no. 15056/02, § 34, 20 April 2006).

С. Затезна камата

42. Судот смета за соодветно, затезната камата да се пресметува според најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка, зголемена за три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Одлучи* да го запре испитувањето на жалбата по однос на вториот жалител на негово барање;
2. *Одлучи дека*, жалбените наводи за должината на постапката се допуштени, додека остатокот од жалбата е недопуштен;
3. *Утврди дека*, има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во поглед на должината на постапката;
4. *Утврди дека*,
 - (а) тужената држава треба да му ги исплати на првиот жалителот во рок од 3 месеци од правосилноста на пресудата согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, следните износи конвертирани во домашната валута на одговорната држава по стапка на денот на исплатата:
 - (i) 1,600 евра (илјада и шестотини евра), зголемени за било какви давачки кои би можело да се засметаат, на име нематеријална отштета;
 - (ii) 250 евра (двестотини и педесет евра), зголемени за било какви давачки кои би можело да се засметаат, на име трошоци;
 - (б) дека по протекот на горе наведените три месеци се до исплатата, ќе се засметува камата на горенаведените износи, по стапка еднаква на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, за периодот до плаќањето зголемена за 3 процентни поени.

Го отфрла преостанатиот дел од барањето за правична отштета на првиот жалителот.

Изготвено на англиски и доставено на писмено на 21 октомври 2010 година, согласно членот 77 ставовите 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Claudia Westerdiek
Секретар

Peer Lorenzen
Претседател